

Протягом 28 серпня – 3 вересня 2017 року співробітники відділу «Український етнологічний центр» ІМФЕ ім. М. Т. Рильського здійснювали експедиційне дослідження в населених пунктах Чернівецької області. Упродовж короткотривалої роботи в полі вдалося зібрати інформацію щодо аспектів традиційної народної культури українців Буковини.

НАРОДНИЙ ОДЯГ БУКОВИНИ

Володимир Щибря

Об'єкт польового дослідження провідного етнолога Українського етнологічного центру В. Щибрі становив народний одяг селян Буковини. Під час експедиції було зібрано матеріали в селах Вижицького, Путильського, Сторожинецького та Кіцманського районів.

Головним способом збирання матеріалу стало інтерв'ювання місцевих жителів. Основну частину респондентів склали жінки старшого віку (70–90 років), котрі володіють інформацією, що стосується трансформацій вбрання впродовж ХХ–ХХІ ст. за різних історичних умов (період румунської, німецької, радянської окупації та незалежності України). Значний обсяг становлять фотографії початку ХХ ст. (див. іл.).

Крім інтерв'ювання, застосовано метод безпосереднього спостереження, який полягав у фотографуванні та замірах елементів народного одягу, що спорадично побутує на теренах краю або використовується фольклорними гуртами.

Робота проводилася в трьох географічних та етнографічних зонах Чернівецьчини – на рівнинній Буковині (с. Мамаївці Кіцманського р-ну, с. Стара Жадова Сторожинецького р-ну), на передгірській Буковині (с. Іспас Вижицького р-ну) та гірській частині – Гуцульській Буковині (с. Виженка Вижицького р-ну та с. Розтоки Путильського р-ну). Народна ноша в межах окресленого етнографічного регіону почала виходити з масового вжитку відносно пізно (із середини ХХ ст.), а в окремих населених пунктах побутує й нині, однак у трансформовану вигляді.

Особливо цінними є локальні назви компонентів народного строю, які вдалося зафіксувати в процесі опитування. Зокрема, занотовано назви елементів натільного одягу (*плечка*, *вуставки* – плечові вставки, *брацарі* – манжети, *прошивка* – комір), техніки вишивки (хрестик, низинка, цирка, «позааігліне», «цітками» – бі-

сером). Зафіксовано особливості поясного одягу жителів краю та специфіку його ношення («уперізування»). Визначено різницю між *горботкою*, *опинкою* та *запаскою*. Зібрано матеріал, що стосується тканих і плетених поясів (*окривка*, *окарайчина*, *баярок*, *поїс*, *ремін*), нагрудного шкіряного та сукняного одягу (*кожухи*, *кентарі*, *сердаки*, *манти*). Також установлено, що в більшості районів області побутував термін «кожух», а в окремих селах верхній зимовий хутряний одяг з рукавами називали «спинзарь». У гірських селах записано інформацію щодо використання весільного обрядового одягу (*гуглі*). Зафіксовано особливості взуття у вигляді *постолів*, *панчох*, *чобіт*, *черевиків*, а також назви архаїчного рушникopodobного головного убору – *перемітка* (с. Іспас Вижицького р-ну, с. Розтоки Путильського р-ну), *рантух* (с. Виженка Вижицького р-ну) та *рушник* (с. Стара Жадова Сторожинецького р-ну, с. Мамаївці Кіцманського р-ну). Доповнювали народний одяг селянок прикраси, зокрема намиста («цітки»), бісерні вироби («дьордан», «йордан», «гердан»), монети («салба»).

На Буковині побутують різноманітні торбинки з поясом, виконані простим, закладним або перебірним тканням з вовни та конопель («тайстра» та «дзюблина» – с. Стара Жадова Сторожинецького р-ну), подвійні ткани торбини – *бесаги*, шкіряна чоловіча торбина («тобівка» – с. Розтоки Путильського р-ну).

Народний одяг Буковини гармонійно поєднує доморобні й фабричні матеріали; зафіксовано широке використання шовку, сухозлоті, бісеру тощо. Слід зауважити, що прилеглість сіл до міст на Буковині не було каталізатором зникнення традиційного вбрання, а навпаки, слугувало місцем купівлі дорогих тканин, ниток, намист, хустинок, що зумовило більшу майстерність і вишуканість декору з мистецького погляду.

Народне вбрання мешканців Буковини

с. Виженка
Вижницького р-ну
Чернівецької обл.

с. Виженка
Вижницького р-ну
Чернівецької обл.

с. Виженка
Вижницького р-ну
Чернівецької обл.

с. Стара Жадова
Сторожинецького р-ну
Чернівецької обл.

с. Стара Жадова
Сторожинецького р-ну
Чернівецької обл.